

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

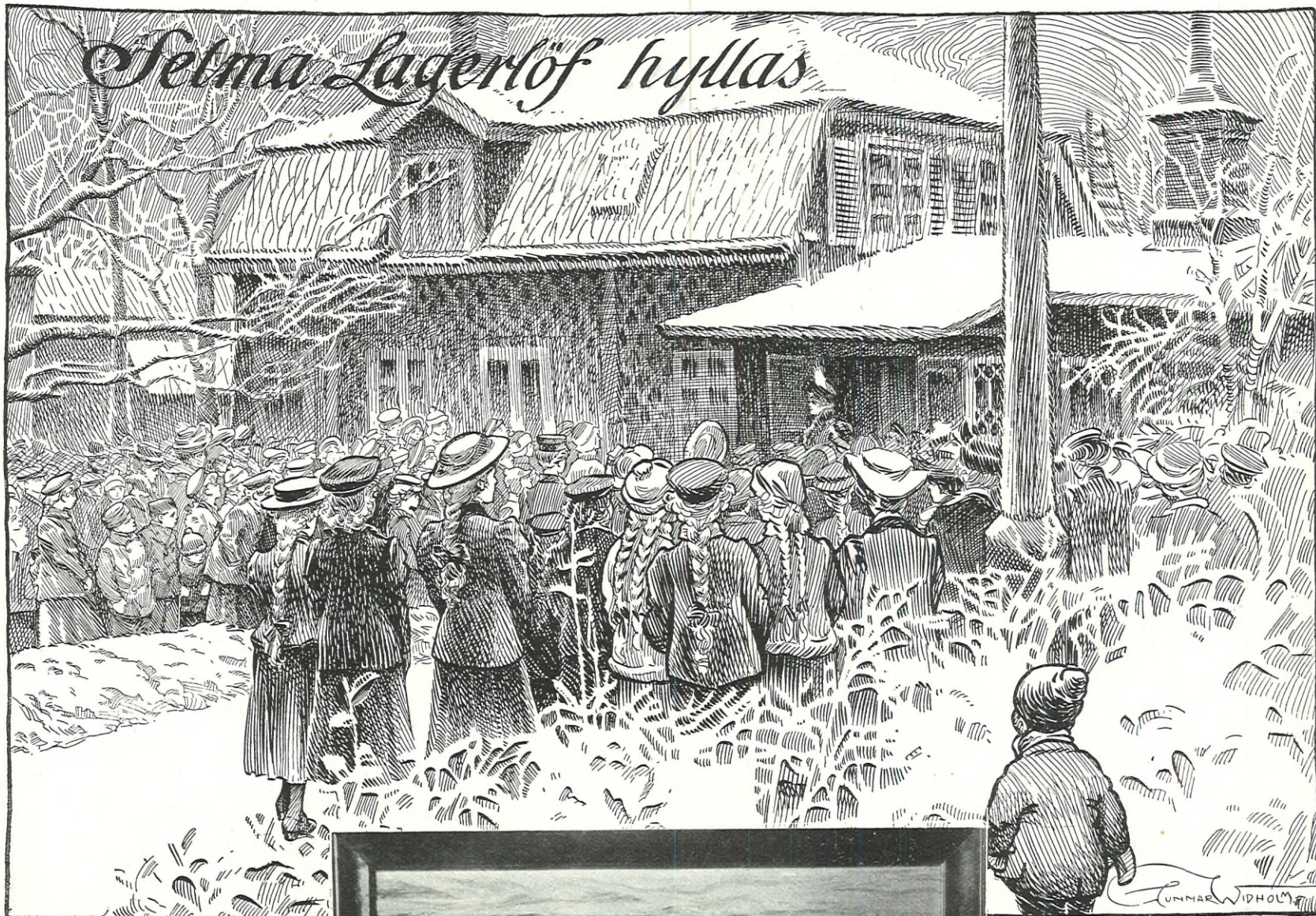
ILLÜSTRERAD TIDNING

IDUN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

SELMA LAGERLÖF UPPVAKTAS PÅ 50-ÅRS DAGEN AF SKOLFLICKORNA I FALUN.

DET VAR som om hela landet känt glädje öfver att Selma Lagerlöfs 50-årsdag gaf ett tillfälle att ge ett personligt uttryck åt den bundna tacksamhet det burit på under hennes diktargärnings alla år, som vaknat inför Gösta Berling, vuxit inför Jerusalem och kulminerat inför Nils Holgerson.

I Falun, där lyckönskningarna till hela Sveriges födelsedagsbarn kunde få framföras personligen, fick dagen en särskild prägel och hyllningen en särskild intimitet, och

FALUDAMERNAS GÅFVA. TAFLA I OLJA AF ANSHELM SCHULTZBERG. MÄRTHA BOHMAN FOTO.

ORIGINALTECKNING FÖR IDUN AF G. WIDHOLM.

här som öfverallt deltog ungdomen med entusiasm och värme däri. Flickskolans elever voro de första att uppvakta och sedan följde hyllningarna som länkar i en kedja: deputation från Värmland, öfverlämnandet af Faludamernas gåfva, den vackra taflan af artisten Anshelm Schultzberg med motiv från Falutrakten och folkskolebarnens fest, kanske af alltsammans kärast för författarinnans hjärta.

Under tiden buro hundraden af telegram bud till det af en vår-

TABLÄR UR GÖSTA BERLINGS SAGA PÅ FESTEN I UPPSALA. 1. LILLIECRONA SPELAR FÖR ÖRNECLOU. 2. LA CACHUCHA

flod af blommor öfversvämmade hemmet om hur författarinnans högtidsdag blifvit en festdag för hela Sverige, firad af skolor och föreningar i Stockholm och landsorten.

En inbjudan från Uppsala kvinnliga rösträttsförening att öfvervara den af dem ordnade festen hade för vår del gjort slut på all tvekan, till hvilken af de skaror, jag skulle sluta mig, som den dagen samlades med Selma Lagerlöfs namn som lösen.

Det var på Norrlands nation, och de teatraliska anordningarna sågo ut att ha brukats vid många spex, men borta bland granarna i öfre hörnet af salen lyste Selma Lagerlöfs hvita byst med en stor blågul rosett och gaf stämningen. Publikken var fulltalig med rösträttsföreningens ordförande och öfriga styrelsemedlemmar på främsta bänkarna. Men de medverkande — ja de voro studenter, manliga och kvinnliga, de allra flesta af dem. Det har sedan gladt mig hela veckan att tänka på ordförandens kvinnliga fyndighet att be-

PÅ LANDSHÖFDINGSBALEN I KARLSTAD. 3. PATRON JULIUS OCH FLICKORNA PÅ BERGA. A. ODENCRANTS FOTO.

diktning åhörde publikken med det nöje, hvar till man alltid återkommer till sina förtrogna och favoriter i diktens värld. Tablåerna, som följde, gäfvos sedan dessa gestalter ett ögonblicks lif och färg för våra ögon: kavaljererna voro samlade kring Gösta Berling i Ekeby salong, medan Löwenborg spelade honom glad, Örneclou dansade la Cachucha med den vackra Rosalie von Berger på landshöfdingens bal och lyssnade, ett par minuter senare, hvithårig och giktbruten till tonerna af samma dans och patron Julius kuskade åter till Ekeby, omsvärmad af flickorna på Berga, lika leende och fagra som någonsin sina förebilder, fast de i privata lifvet äro både studenter och rösträttskvinnor.

Och Selma Lagerlöfs hvita hufvud log bland granriset åt alltsammans. Det hade ju ytterst fått lif och verklighet genom henne.

E—ER.

Kvinnan som arbetar.

VI.

Kvinnorna och restaurantrörelsen.

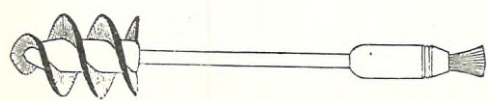
JAG HAR lagt in denna artikel i min serie, ehuru den lika mycket rör sig om kvinnan som icke arbetar, som om henne som gör det. Men jag förutsätter optimistiskt, att alla arbetsdugliga och arbetslediga kvinnor i vårt land icke ha någon högre önskan än att gripa fatt på arbetet. Förutsätter det, emedan det förefaller mig otänkbart, att man kan lefva i en tid full af arbetsdyrkan och arbetslidelse utan att ryckas med och tändas upp och gripas af hunger efter att få ta för sig. Hur illa till mods, hur bortkommen bör icke den känna sig, som icke kommit med i ringen, ur hvars händer dagarna glida vissna och tomma till marken, som i stället för glädjen och tryggheten att vara med i ledet bär på den tryckande och pinsamma känslan af att stå utanför. Må den, som icke tror mig, emedan hon är för trött och led af sina dagars möda, pröfva att gå arbets-

lös — icke en månad eller par, men ett år, två år och hon skall ge mig rätt. Själf har jag ännu ett alltför lifligt minne af den afund och längtan, som grep mig, då jag under några månader af sysslöshet i en storstad såg den väldiga arbetshärens regelbundna uttryckning om morgnarna, för att behöfva någon ny dylik kur mot arbetsleda.

Det har många gånger berört mig tragiskt att läsa alla de famlande hjälplösa frågor om lämplig verksamhet, som komma in till vår frågoafdelning från unga kvinnor, och af hvilka ni, mina damer, endast se en liten del i spalterna. Tänk om man kunde ta tillvara all denna gagnlöst borttrinnande arbetsenergi! Att göra det behöfde icke nödvändigt betyda en ny och starkare invasion på det manliga arbetsområdet, där ju redan nästan hvarje tumsbredd mark är utnyttjad. Att slå sig på ett manligt yrke för själfvärf, bara därför att det är manligt, anses förresten icke längre som det enda sättet att göra sig förtjänt om kvinnosaken och skaffar en ringa popularitet bland männen, antingen man gör sin sak illa eller oklanderligt. Det kan naturligtvis icke falla oss in annat än att principiellt hålla styft på vår rätt äfven till sådan verksamhet, som icke direkt

och af ålder hör till vårt område, och det kommer alltid att finnas kvinnor, som genom sin läggning passa för att vaka öfver, att vi här icke förlora de landvinningar vi redan gjort. Men detta medgifvet, kan jag icke underlåta att nu som alltid understryka det rättvisa, skäliga och kloka i att kvinnor, som arbeta för själfvärf, så långt möjligt är söka sin verksamhet inom de fack, som ligga mest för dem, och som äro erkända som deras speciella. Det skulle vara roligare att säga detta och enklare att göra därefter, om det icke rädde så osäkra och i många fall så afskräckande förhållanden på det arbetsfält, som öppnar sig för de kvinnor, hvilka vilja ägna sig åt praktiskt arbete. Det är rätt naturligt att så många gå den jämna och upptrampade vägen till telefonen, kontoret och banken, äfven om fördelen därmed endast är tillfällig och skenbar.

Våra moderna lefnadsförhållanden ha skapat en institution, som ger en stor mängd människor arbete, och af hvilken ett stort antal människor i städerna, synnerligast i de större, bero till hälsa och trefnad: restaurantväsendet. Det är icke bara den bekanta och förstockade ungkarlen inom medelklassen, som dagligen är hänvisad till hotellet och restauranten — saken

Ett länge känt behof fyller vår pat. **GALOSCHBORSTE** som är den enda i handeln förekommande som verkligen förmår rengöra galoscher inifrån. — Oumbärlig för alla som använda galoscher och sätta värde på att hålla skodonens snygga. Pris kr. 2:50. Till landsorten mot efterkräf.

LUDV. TRAUOGOTT, Stockholm, Norra Bantorget 18. Återförsäljare erhålla rabatt.

vore väl då icke värd sin artikel. Restauran-
ten är icke heller blott ett umbärligt led i vårt
nöjeslif. Af den bero tvärtom i våra stora
städer till en början ett icke ringa antal af
den kroppsarbetande klassens män och kvinnor,
som antingen sakna hem eller ha sin arbets-
plats så långt från detsamma, att de nödgas
inta hufvudmålet midt på dagen utom hemmet.
Af den bero af ungefär samma skäl sedan ett
stort antal män och kvinnor ur alla samhälls-
klasser — och det är synd om dem. Den, som
ville göra en rond genom vår hufvudstads större
och mindre restauranter, disk- och förrådsrum
skulle bättre än före sin expedition veta hvarför.
Det är för närvarande männen, som hufvudsak-
ligen ha ledningen af våra hotell och restau-
ranter, och så länge kvinnorna icke ha haft
lust eller krafter att ta arbetet om hand, må ingen
förvåna sig däröfver. Vi ha ju en del kvinnor,
som förestå hotell och restauranter, men de sköta
som regel sina företag precis efter samma
slentrian som männen — där är ju lysande
undantag, men af dem profitera i alla händelser
endast öfverklassen — med den enda skillnaden,
att de som regel förstå affärssidan af saken
blott ännu sämre.

För att få en förändring och förbättring af
förhållandena räcker det alltså ingalunda, att de
nuvarande restauranterna öfvergå från manliga
innehafvare till kvinnliga med samma principer
eller brist på principer i fråga om deras sköt-
sel. Nej, skola kvinnorna söka komma in på
arbetsområdet — och det är dit jag skulle
vilja komma — då måste de rättfärdiga och
möjliggöra ett sådant arbetsskifte med en sys-
temförändring. Jag kan icke se att det vore
illojalt om kvinnorna försökte att arbeta sig in
i yrket, det är ju deras hemsysslor: öfverin-
seendet öfver beredandet och serverandet af
maten, som det gäller, blott att de förekomma
i något större skala och under något andra
former.

De kvinnor, som grepe sig an med arbetet,
skulle till en början vara sådana, som med ar-
betet för sitt smör och bröd älskade förbinda
någon samhällsgagnande verksamhet — hvad
där ju knappast kan vara annat än en eggelse
och en glans öfver dagarnas tunga och vec-
kornas oro. De måste ha bildade kvinnors an-
svarskänsla inför sin uppgift, förstå och upp-
fylla alla hygieniska fordringar, mot hvilka nu
begås en myckenhet af synder. De måste förstå
att uppfostra en personal — och hvarför skulle
de, som ville ägna sig åt saken, icke kunna
börja med att vara personal själfva? — en
personal, som vore uppfylld af deras egen anda
och kunde bestå sig därmed, emedan de vore
mindre utslafvade af för lång arbetstid och
mindre förslöade af arbetet i mörka, trånga och
osnygga lokaler än hvad nu är fallet. De måste
ha lärt sig den för kvinnor så motbjudande
svårfattliga sanningen att allt arbete, icke minst
detta, kräver metod och system.

När vi så småningom få en kår af kvinnor,
som efter dessa principer hålla sina till restau-
ranterna hänvisade medmänniskor med hvad till
deras nödtorft hör — då ha kvinnorna inom
sin sfär gjort ett godt missionsarbete bland
folket, bidragit till höjande af folkhälsan, folk-
trefnaden och folkekonomin.

Denna artikel skulle aldrig kommit till, om
jag icke kunnat peka på det faktum att kvin-
nor, just med de förutsättningar jag ofvan an-
tydt, i nykterhetssakens intresse redan gjort en
början till detta missionsarbete.

Det är min afsikt att i nästa artikel ge en
skildring af detsamma.

ELIN WÄGNER.

Paula R. Heymans.

I ETT SVERIGENUMMER, nyligen utgifvet af den
ansedda tidskriften *S:t Georg* i Berlin, förekom-
mer bl. a. en artikel om Sverige som vintersportens
land. Den har till författarinna den kända svensk-
entusiasterna fru Paula R. Heymans. Om hennes per-
son och verksamhet har en af våra medarbetare i
en intervju för vår räkning erhållit några uppgifter,
hvilka nu inför hennes förestående längre studie-
besök i Sverige torde vara af intresse.

B LÅND SVERIGES vänner utomlands inta-
ger fru Paula Ruth Heymans i Berlin ett
framstående rum.

Under senaste år har detta namn vid uppre-
pade tillfällen nämnts i dagspressen — än har
fru Heymans som turist gjort en vacker marsch
i Lappland, än har hon deltagit i en svensk
vinterautomobiltäfling och än har hennes namn
förekommit under en välvillig artikel om vårt
land i den tyska pressen.

Helt nyligen, när jag befann mig i Berlin,
beslöt jag att göra fru Heymans ett besök för
att för Iduns räkning underkasta den unga
tyskan en liten intervju om hennes förhållande
till vårt land. Med största vänlighet mottog
hon mig i sitt eleganta hem vid Luitpold-
strasse, där reproduktioner af svenska konst-
verk fylla väggarna och Selma Lagerlöfs senaste
bok ligger på divansbordet tillsammans med
hufvudstadsupplagorna af våra största Stock-
holmstidningar.

— Det var för några år sedan, berättade fru
Heymans härvid, som min man, hvilken är lä-
kare här i Berlin, och jag beslöt oss för att
tillbringa en sommarmånad vid Kullen i Sve-
rige. Jag höll på att säga, att detta besök i
ert vackra land blef af afgörande betydelse för
hela mitt lif, och det är kanske ej heller för
mycket sagdt. Mitt intresse för och min kär-
lek till Kullen utvidgade sig snart till Skåne
och därifrån till hela det öfriga Sverige, och
alltifrån den sommaren har jag hvarje år åter-
vändt dit. Jag har nu berest detsamma från
ofvan till nedan, höll jag på att säga, och där-
under besökt en mängd af Sveriges mest fram-
stående män och kvinnor, särskildt på litteratu-

rens och konstens område. I all synnerhet
bevarar jag härifrån ett oförgängligt minne från
ett besök hos Selma Lagerlöf i Dalarna.

— Under lediga stunder, fortsatte fru Hey-
mans, hade jag länge skrivit ett och annat i
våra tidningar, men sedan jag börjat resa i
Sverige har detta öfvergått så att säga till en
vana — till ett behof att göra edert härliga
land litet mer känt i Tyskland, och se här
litet af hvad jag åstadkommit i den vägen.

Fru Heymans visade mig härvid en urklipp-
bok, i hvilken jag räknade till ett 40-tal artik-
lar om Sverige i alla möjliga tyska tidningar,
exempelvis i den framstående *Vossische Zeitung*.
En flyktig blick på artiklarna visade, att de-
samma alla andades den största entusiasm för
vårt land och att de syntes vara lika korrekta
som genom sitt innehåll ägnade att fästa upp-
märksamheten vid oss och draga tyskarne hit
— ett i sanning lofvärdt syfte i dessa dagar,
då det talas så mycket om, att vi äro för iso-
lerade och för litet kända på kontinenten.

Fru Heymans omtalade till sist, att hon i
december anländer till Stockholm för att vistas
här i ett halft år och därunder realisera en
länge närd önskan att lära känna Sverige och
svenskarne litet mer ingående, samt särskildt
studera vårt språk och vår litteratur i ändamål
att på ett ännu mer grundligt sätt kunna skriva
om oss, särskildt i *Vossische Zeitung*, i hvilket
blad hon från 1 dec. i år ingår som fast med-
arbetare.

— N.

Den fosterländska ung- domsrörelsen.

IDUNS REDAKTION har uppdragit åt mig att
skrifva en spalt om ungdomsföreningarna, deras
sträfvanden och organisation, och ehuru utrymmet
är hårdt begränsadt, griper man med tacksamhet
tillfället att föra den fosterländska ungdomsrörel-
sens talan i en tid, då den svenska ungdomen ännu
saknar sitt speciella organ.

H ELT NYLIGEN tilldrog sig ungdomsrö-
relsen genom publikationen "Svenska Tan-
kar" pressens och allmänhetens uppmärksamhet.
Genom kronprinsens i nämnda tidning ådaga-
lagda intresse för en ungdomsrörelse, ledd i
fosterländsk anda, öppnade sig en glädjande
framtidsmöjlighet för dess snabba frammarsch,
samtidigt med att framstående författare och
ledare visade sin vilja att med arbete för ung-
domslifvets höjande verka för det unga Sverige.

I pressens knapphändiga eller utförliga om-
nämmanden af "Svenska Tankar" stannade vi
betänksamt inför notisrubriken: den svenska
ungdomsrörelsen. Ledningens "kulturella" sträf-
vanden med otillräckligt beaktande af foster-
landskänslans kulturvärde och betydelse för vår
fostran röjer nämligen, att rörelsen ännu icke
gör skäl för sitt "svenska" attribut. I känsla
af ordens innebörd kan man icke sammanfatta
skåningars —, väst- och östgötars —, när-
kingars aftynande —, gutars förhoppningsfulla
—, dalmasars —, jämtars m. fl:s föreningar
och ungdomsförbund i benämningen: den svenska
ungdomsrörelsen. Ty väl har fosterlandskänslan
trädt fram vid de stora ungdomsmötena, men i
det stora hela är det kulturen man bringat sina
offergärder, medan man satt fosterlandskänslan
i — skamvrån, där den stått förlägen och ljus-
skygg, tills den vid högtidliga tillfällen dragits
fram och försökt tala svenska. Den dag har
ännu icke randats, då ungdomsföreningarna
skarpt fäst blicken på Sveriges framtid och lärt
sig tillvarataga den drifkraft, som ligger för-

Barngarderoben är en svensk upplaga af den enda i
utlandet existerande tidning i denna bransch och står i
förbindelse med kontinentens förmästa barnklädersaffärer
och erhåller från dem rikhaltiga mönster till allt hvad som
hör en välförädd barngarderob till. Tidningen är också
tongifvande på sitt område samt utgives på flere språk
och i kolossala upplagor.

Barngarderoben

Pris för helt år 3 kr.; halft år 1: 60 kr.
Lösnummer 30 öre.

Barngarderoben utkommer med ett rikhaltigt illustrerat
nummer i mån., åtföljdt af en dubbelstidig mönsterbilaga
med en mängd tillklippningsmönster. Den bör sålunda
blifva af otänligt värde för hvarje moder, helst som den
därjämte lämnar henne en god hjälp med barnens syns-
sättande, och gifver mer än tillräcklig ersättning för
prenumerationspriset.

Det laddade geväret.

borgad i en frimodig fosterlandskänsla. Öppenhjärtigt bekänner ock en af ungdomsförbundens mest energiska målsmän, att hans förbund "icke talar om fosterlandskärlek, därför att den ingår själfklart i dess sträfvan såsom en af detaljerna", och en annan ledare anger de svenska förbundens rätta namn vara: "den kulturella ungdomsrörelsen."

Dessa tvenne uttalanden tangerar en af rörelsens vitala frågor och möta förvisso en bestämd opposition från våra få, men i bästa mening fosterländska ungdomsföreningar. Ty ha vi för ögonen, huru skolor, hem och föreningar förgäta en välbehöflig fostran till nationellt tänkande och därmed tum för tum lämna rum åt kosmopolitiska tänkesätt, huru ungsocialistiska åsikter smyga sig ända in i hjärnorna på gymnasier och mogna studenter, medan ett systematiskt underminerande af fosterlandskänslan igångsättes af "folkets nya herrar", kan det icke vara en "detaljfråga", huruvida ungdomsföreningarna skola arbeta i fosterländsk anda eller — "icke tala om fosterlandskärlek." Ha vi kommit så långt från oss själfva, från vår personlighets lifsrot, att medan de "fosterlandlöse" stämpa vår nations klippfäste som "reaktionär" känsla, vi icke skulle träda fram och frimodigt genmäla: Den är framstegsvenlig, den är den mäktigaste häfstängen för ungdomslifvets höjande och bottnar i känslan för det gudomliga i mänskligheten. "Frågar man mig, hvarför jag är patriot, så vill jag svara: Därför att jag af hela mitt hjärta är internationalist!"

När brist på entusiasmen finnes i de kulturella föreningarna, skall man finna ersättning i de fosterländska, och därför vilja vi allas förening i en och samma organisation. — De olika ungdomsförbundena äga sina mer eller mindre bepröfvade organisationer, i hvilka hufvudledningen knyter sig till en styrelse eller centralkommitté.

I bref af den 3:e dennes skrifer sekr. i Gottlands Ungdomsförbund, att brist på reseltare där hindrat förbundets utbredning. Denna brist på agitatorer, såväl som på rörelsekapital, är gemensam och detta hindrar undanrödjan det första villkoret för ungdomens frammarsch.

Idén att nu i ett slag rycka ungdomsarbetet upp på ett högre plan är gifven i "Svenska Tankar" och det kräves blott, att Sveriges ungdom i likhet med Sveriges kronprins skänker den fosterländska ungdomsrörelsen hjärtats och viljans samarbete.

En centralkommitté (i hvilken äfven skytte-rörelsen och idrottslifvet bli representerade), bestående af målsmän för ungdomsförbundet såväl som de enskilda, lifskraftiga, fosterländska ungdomsföreningarna må sammanträda och utarbetera en plan för Riksförbundet. I en snar framtid skall Sverige då ha vunnit en rikedom af "slumrande miljoner", af obrukade unga krafter och friska viljor och för vårt fosterland skall uppgå en dag, där ungdomens samarbete blir en borgen för landets lyckliga framtid och det blir en heder att vara svensk. Ännu ha vi icke så vansläktats, att icke dådkraft och offervillighet i svenska bygder och städer kunna gripa fasta tag om fosterländska idéer och med glöd i hjärtat och järn i viljan bygga framtidens Sverige.

KNUT HALLONSTÉN.

BERG PÅ ÖKNA och de Vrien på Torsberga voro goda vänner, så som man blir, då båda kontrahenterna äro välbärgade och aldrig behöft låna hvarandra några pengar. För att kunna förstå den uppseendeväckande händelse, som här skall beskrivas, är det därför tämligen nödvändigt att omtala, det de Vrien var gift med en skön mörkögd kvinna med anlag för vidlyftighet — påstodo skvallerkärningarna —, medan Berg var ungar och, såsom alla små, närlysta och krokanta män, en stor kvinno-tjusare.

Det var alltså svårt att veta, hvad fru — eller "hennes nåd", som hon gärna lät kalla sig af de underlydande, ehuru ätten de Vriens adelskap var mer än omvistadt — hvad hennes nåd de Vrien såg hos Berg eller huru den länge kraftige De Vrien kunde bli svartsjuk på Berg — nog af, förhållandet mellan de båda vännerna var icke så hjärtligt som förr, och Berg måste söka sig en tredje man i vira.

Det var en vacker dag i slutet af juli. Ängarne voro slagna och bärgade för länge sedan, bofinkarne hade tystnat, göken var borta, men sädesärlorna gingo beskäftigt ikring och vippade på stjärten, och högt uppe i luf ten ilade svalorna under små skarpa skrik. Inte ett moln dolde himlens blåklintblå hvalf, på hvilket solen gassade som en masugn. Kreaturen orkade knappast vifta bort flugorna med sina lata svansar. I hagen stodo hästarne och sofvo, medan fölen lågo med alla fyra utefter marken i det svalkande gräset och ibland låto höra en lam frustning, då de oroades af hån-synslösa fästingar. Från skogskanten ropade gröngölingarne efter regn, men det hade de gjort i tre dar nu utan resultat, så att deras anseende som väderleksprofeter stod på spel i högsta grad.

Det var alltså på tiden att ett litet moln visade sig öfver skogsbrynet. Det var krit-hvitt ofvantill och blygrått i underkanten, och i midten var det liksom sönderrifvet med en kopparbrun skiftning. Där låg åskan gömd. Åskan är ju i allmänhet inte så treflig. Men efter dessa tre dagars heta kvalm hälsades det lilla åskmolnet med allmän tillfredsställelse af hela Ödebyns befolkning.

När molnet kom, satt herren till Ökna och idkade sin favoritsysselsättning vid Ödesjöns grönskande strand. Denna bestod i att hålla ett metspö i höger hand och stirra på ett rödt flöte i vattenbrynet. Det var en tämligen hopp-lös sysselsättning, ty äfven abborrarna ledo af värmen och kunde inte lockas till napp af det läckraste bete.

Vid samma tillfälle var den sköna frun till Torsberga ute och promenerade. Hon hade en mycket genombruten vit blus och en mycket färgglad röd parasoll och var förresten så direktoarklädd som man rimligen kan begära.

Då den ihärdige metaren fick se den röda parasollen, lämnade han genast abborrarna åt sitt lyckliga öde och skyndade fram till sin vackra granne, sirligt hälsande och kyssande den framräckta handen. Detta var ju förskräck-ligt! Men värre var att det lilla åskmolnet nu hade bredt ut sig öfver större delen af himlen, och i ett nu öste himlen ned ett vildt hagelregn öfver herren till Ökna och frun till Torsberga.

Ack, hur leker icke försynen med männi-skors öden!

Vi få komma ihåg att fru de Vrien hade ett mycket genombrutet bluslif.

— Bästa herr Berg, hvad skall jag taga mig till? utropade hon.

— Mycket obehaglig situation, min nådiga,

svarade herr Berg. Får jag bjuda er min arm? Icke långt härifrån finnes en lada, som kan bjuda oss skydd.

— Hvad tänker ni på! sade fru de Vrien. Pondera att Karl...

— Ja, hvad vill ni man skall göra? Stå vi här längre, blir ni lungblöt. Ni kan bli sjuk, ni kan dö...

Inför denna hemiska utsikt bröts fru de Vriens karaktärsfasta motstånd. Allra helst som ett farligt åskväder nu bröt löst med blix och dunder, och fru de Vrien var så rädd för åskväder, att hon icke vågade vara ensam, när det blixtrade.

Snart sutto de två i ladan, medan elementen rasade rundtom. Vildare rasade dock känslorna i herr de Vriens bröst. Ty herr de Vrien hade också tagit sin tillflykt till ladan, och åsåg från sitt gömställe huru herr Berg sökte lugna fru de Vrien vid hvarje blix, som ljungade öfver ladan — för att nu inte tala om knallarne. Inte som om herr Berg skulle betett sig ojuste alls, vare det långt ifrån oss att påstå det. Men en svartsjuk äkta man, gömd en meter under ett stort höfång, som utvecklar en mer än vanlig värme, ser sakerna lite annorlunda än mera opartiskt folk, särskildt i åskväder. Och omväxlingen mellan blixarnas skarpa ljus och ögonblicken af becksvart mörker är icke ägnad att bibringa honom en lugnare syn på saken.

*

Fjorton dagar efter denna minnesrika händelse var det stor bjudning på Ökna. Berg på Ökna hade en af sina berömda fester, där vinet flödade, för att inte tala om konjak, punsch och whisky. Maten på Ökna var bekant för sin riklighet och godhet. Berg var ingen kostföraktare, och just ingen annan i Ödeby socken heller, och i lika liten grad de gäster, som kommit från Vallmo och Speby eller ens honoratiories från residensstaden.

Där var mycket folk denna gången församladt på Ökna gamla herregård: majorens på Vallsta och barons på Eklunda och kyrkoherden i Ödeby, den unge rektorn från residensstaden och domprosten, som hade klumpfot och var spirituell — som synes en högst ovanlig domprost.

Men hvad märkligare var, där funnos också de Vrien på Torsberga med fru. Ryktet för-mälde, att den sköna frun, som påstods bestämma platsen för skåpet i hemmet, öfvertalat sin man att gå — emedan det annars skulle se så illa ut. Berg var hjärtligheten själf, och fru de Vrien åskvärdheten själf, medan herr de Vrien inte var någotdera själf alls.

Det blef en splendid middag och en mycket märklig middag, hvars närmare detaljer ni ännu i dag kan få i er vid ett besök i Ödeby eller närmaste stad. Den stora hallen i ek, med sin öppna hvita spis, sina blyinfattade rutor, de dyrbara gobelängerna och älghornen på väggarna, var charmant dekorerad som vanligt med löf och blommor. Bordet gnistrade och blänkte af duktyg, slipade glas och porceliner och dignade under hvita rosor och nejlikor. Maten var delikat, och stämningen alltså den bästa.

— Hör du, bror Berg, sade majoren och tog för sig två kycklingar, hvad är det för ett gevär du har där på väggen, ofvanför ditt hufvud? Det är ett vackert arbete. Men är det verkligen laddadt?

Värden satt i en rikt utskuren karmstol. På väggen bredvid honom hängde en rik samling gevär af alla former och kalibrar. Ett utmärkte sig för dyrbara inläggningar i guld och elfben och för den smärta eleganta form,

Skönhet är makt.

För hvarje dam torde det vara af största intresse att taga kännedom om sättet för en rationell hudvård. Detta tillfälle gifves i de värdefulla praktiska råd som erhållas uti vår stora bok afhandlande **Skönhetens hemlighet**. Boken erhålles gratis och franko. Tillskrif oss i dag.

Parfymeri Louise, Stockholm.

som brukar utmärka österländsk härstamning. Vid detsamma var fäst en lapp, hvarå med stora prydliga bokstäfver var präntad upplysningen: Laddad!

— Jojomän! svarade Berg. Jag köpte den vackra tingesten på en resa nere i Egypten för några år sedan i en liten by, som hette Djebel-Babuk, af en svartmuslig gentleman, som skälldes för nöfding. Skål, de Vrien! Förstår du dig på skjutvapen? Inte så mycket som på vackra kvinnor, gamle syndare, äh?

Detta var onekligen ett mycket nätt skämt. Men de Vrien, som satt och drack champagne som vatten, skrattade inte. En mörk sky drog öfver hans ansikte. Det var med ett tvunget leende, likt en menageritigers, han svarade:

— Ähjo, kanske! Jag har också en liten samling hemma. Förtjusande vacker pjäs! Får jag titta på den ett litet slag?

Nu blef det oro bland damerna.

— För Guds skull, Karl, låt bli, skrek fru de Vrien oroligt. Du kan göra dig illa.

— Ja, man vet hur lätt en olyckshändelse kan inträffa, bekräftade rektorskan. Häromdagen var det några pojkar — — —

Men rektorskans otvivelaktigt mycket intressanta historia om de bägge pojkarne afbröts på ett högst oartigt sätt. De Vrien hade gått fram till Bergs plats och noga beskådat det vackra geväret. Han hade inte ord nog för dess skönhet.

— Du säljer det förstås inte? frågade han.

— Inte till något pris, bäste bror.

Nu upphäufde damerna ännu ett enstämmigt skri, denna gång af verklig fasa. De Vrien hade snabbt ryckt till sig det laddade geväret, sprang hastigt tillbaka till salens ena hörn och tog säkert sikte på husets värd.

— Jag är inte längre någon "bäste bror" för dig! skrek han. Eländige bondkurtisör! Nu är måttet rågad. Sluta med ditt dumma grin, annars skall jag sy ihop mun på dig på ögonblicket.

De Vrien var synbarligen ganska berusad och hade förlorat all besinning. Det senare tycktes äfven vara fallet med alla de andra gästerna, manliga som kvinnliga. Inte ens den manhaftige majoren kom sig för att smyga fram och slå geväret ur den upphettade mannens hand. Men den, som behöll sitt lugn, var märkligt nog Berg, ehuru en gevärsmynning kan vara nog att få den tappreste att tappa koncepterna.

— Min bäste de Vrien, sade han med en förvånad åtbörd, hvad skall det här betyda? Jag har nog hört att skvallerkäringar lära söka stifta ondt mellan oss båda medels dumma beskyllningar, som du borde varit den förste att tillbakavisa. Jag säger dig att de äro lögn! Jag vill inte tala om, fortsatte han kallblodigt leende, att du nedsätter både mitt och din älskärda frus anseende genom att kalla mig "bondkurtisör!"

Du har druckit för mycket, och vinet och värmen har gjort dig rasande. Vore det något mellan din hustru och mig, skulle hon väl nu bli utom sig, kasta sig emellan oss och hindra dig att mörda mig, såsom det sker i romanerna. Se på henne, de Vrien, fortsatte Berg med ännu ett sarkastiskt leende, hon gör inte en rörelse i den afsikten!

Tag nu ditt förnuft tillfång och bed din fru om förlåtelse! Tro bara inte att jag säger det af feighet. Se här — han öppnade rock och väst och blottade bröstet framför hjärtat — skjut! Om du inte redan skäms allt för mycket för att kunna sikta. Nå — ett, två, tre — —

De Vrien hade stått under det långa talet och med af förvåning öppen mun åhört detsamma. Bergs kallblodighet hade verkat som

I.

JUST SÅ! Ej stolt och ynglingsyr — nej, stödd utaf en rå satyr, hvars lystna blick magnetiskt mot dig strömmar.

Och tigern hånfullt mot dig ler, som om han aldrig styrts af dina tömmar.

På hjässan hvilar handen matt — den är ej mäktig att få fatt det gyckeleden, som ditt öga ljuger. Olympen bleknar mer och mer, hvar gång du drufvans gyllne glitter suger.

Med sorglöshetens drömmarprakt du snärjde oss som glädjens makt. Men det du gaf var allt, som slår och skrämmer — vår fattigdag, vår smärtenatt, vår mannalefnads ensamhet och jämmer.

Så var all fröjd maskeradt kval i ungdomsyrans backanal, där alla strängarna din ära sjunga. Men *pereat*, blott *pereat* dig våra sjuka nerver kunna slunga.

en kall dusch. Vid slutet af detsamma släppte han mekaniskt geväret i golfvet, och innan Berg räknat till tre var den blodtörstige Otello försvunnen ur salen.

Fru de Vrien hade svimmat.

Men gästerna samlade sig kring Berg, bleka och uppskakade, fulla af beundran och högaktning. Hvem hade kunnat tro den lille mannen om ett dylikt mod? Äfven fru de Vrien kom fram till värden, sedan hon kommit sig ur sin svimning, och tryckte hans händer. Hon gick snart därifrån, men de öfriga gästerna stannade kvar och fortforo att låta maten och vinerna sig väl smaka.

Vida öfver trakten gick berättelsen om pa-

BACCO.

ITALIENS natur och dess muséers skönhetsskatter ha tid efter annan inspirerat denne poet till vackra och anslående dikter. Under ett sommarbesök i Rom såg han i dess Museo delle Terme ett par Backusskulpturer, hvilka vi här invid afbilda och som gäfvu honom motivet till nedanstående poem.

II.

Så sjöd vid Baccos bild mitt blod. Jag vred mig bort. Men se — där stod nu ljusgestalten från de tjugo åren, med eld i gest och blick mot skyn, med hänförd resning och med glans kring håren.

Hans ena hand mot solens lopp med klasen lyfter modet opp — den andra glöd oss räcker i sin drufva. Hans ögon spegla siarsyn, och läpparna ge tröst i strofer ljufva.

På vaden tigerungen slår och får ej ro, förr än den går i gudaspannet fram på lyckoleden... Du unge Bacco, mänskors vän, du bjöd dock ädelt hopp och helga vreden!

Du var profeten om den dag, då blodet lyder himmelsk lag, då drufvorna ej mer ett rusgift gifva — då dina syner gå igen... Så hell dig! *Bacco giovane evviva!*

Roma i juli.

HARALD JACOBSON.

tron Bergs hjältemod. De Vrien hade blifvit folkskygg och omöjlig, och icke långt efter den uppskakande händelsen sålde han Torsberga och flyttade ifrån orten.

När herren till Ökna första dagens afton gick till sängs i sin kyska ungarlsbädd och drog nattmössan öfver öronen, mumlade han: — Det var allt en sabla tur, att jag krat-sade ur kulorna, innan jag hängde upp geväret på väggen.

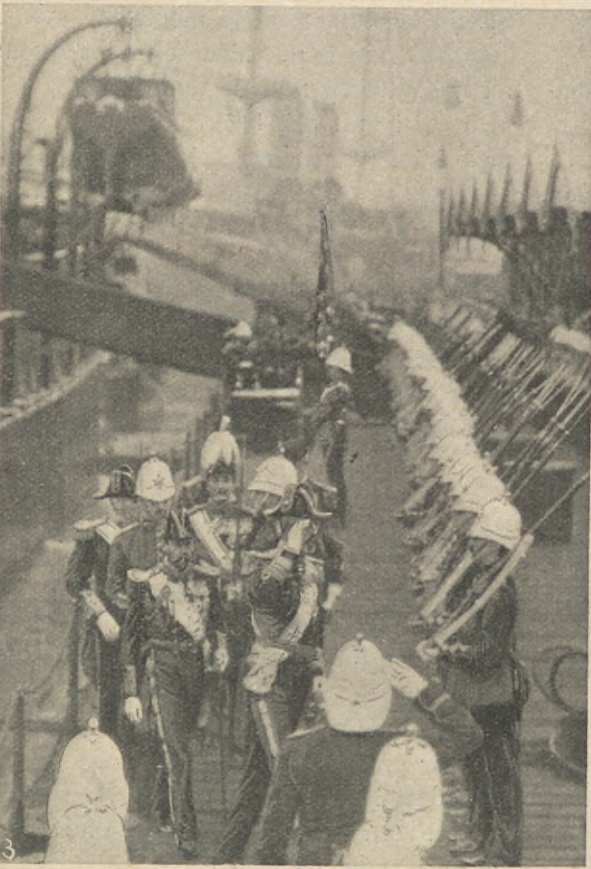
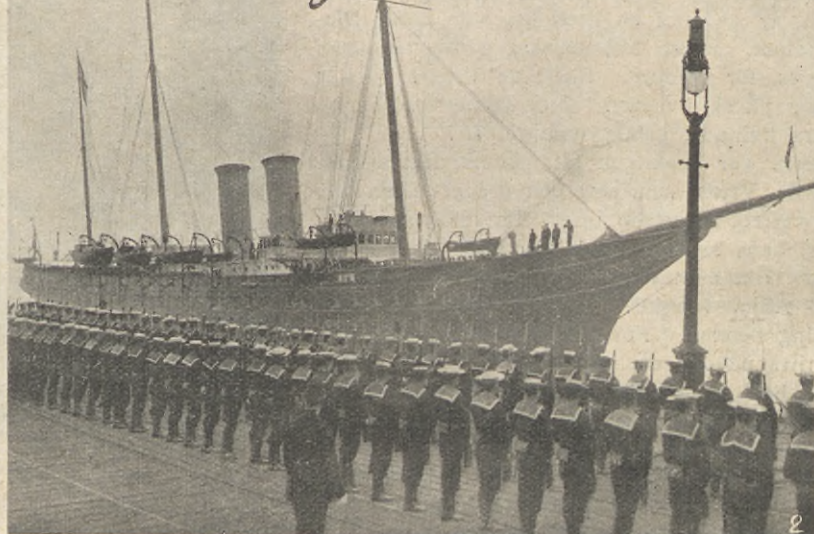
THORGNY WALLBECK-HALLGREN.

LUZERN

o Förnäm vistelseort under sommaren. o
G:D HOTEL NATIONAL

Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön.
Rum från 4 kr. • Ill. prospekt gratis.
Telegramadress: "National".

Vårt konungapars i England

DÄR ÄR väl intet land, ej ens Tyskland, toges än dess militära glans och buller till hjälp, där en officiell festlighet får en så praktfull ram som i England. Det blir ett skådespel, nästan shakspearskt med sina pompösa proportioner, sitt brokiga sceneri och sina djupa färgers och sitt gamla gulds tunga glans. Vårt konungapars besök hos landets monark har varit en ny anledning att öppna på de gamla traditionernas skatteskrin. Och man har också bredt en frikostig och effektiv förgyllning öfver dessa sig vid hvarje furstebesök upprepande ceremonier.

Ser man bort från betydelsen af det svenska besöket i England ur handelspolitisk och storpolitisk synpunkt eller dess betydelse som privat vänbesök konungafamiljerna emellan, hur storslagna bli icke de svenska dagarna i England ur dekorativ synpunkt!

Utanför Portsmouth "Homefleet" i kanalens höstliga morgondis, mötande kungajakten med kanonernas dån och rökens hvita plymer öfver vattnen, och i hamnen det ärorika

flaggskeppet Nelsons gamla fartyg Victory. Så Windsors hvita slott välkommande bland höstbrända parker.

Slutligen som klimax dagen i London. Den kungliga kortégen åker genom festsmäckade gator från Paddingtonstation, men hejdas vid Oxford Cirkus, där världstadens moderna färdsl brusar fram som snabbast och hetsigast, af en deputation från tre af Londons kommuner, herrar i medeltida, blåa och röda ämbetsdräkter som öfverlämna en hyllningsadress. Färden går vidare genom Holborns och Cheapsides långa affärskvarter, bort till det åldriga Guildhall i City, hvarest the lord-mayor och hans män i dräkter inför hvilka Sa-

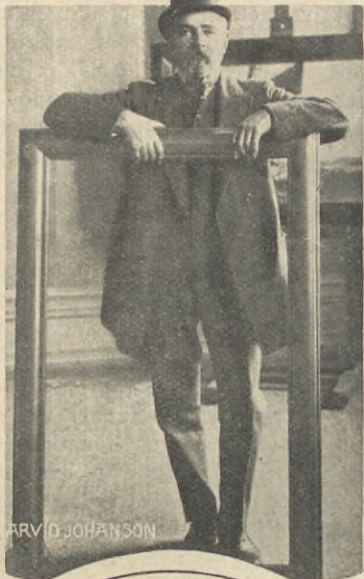
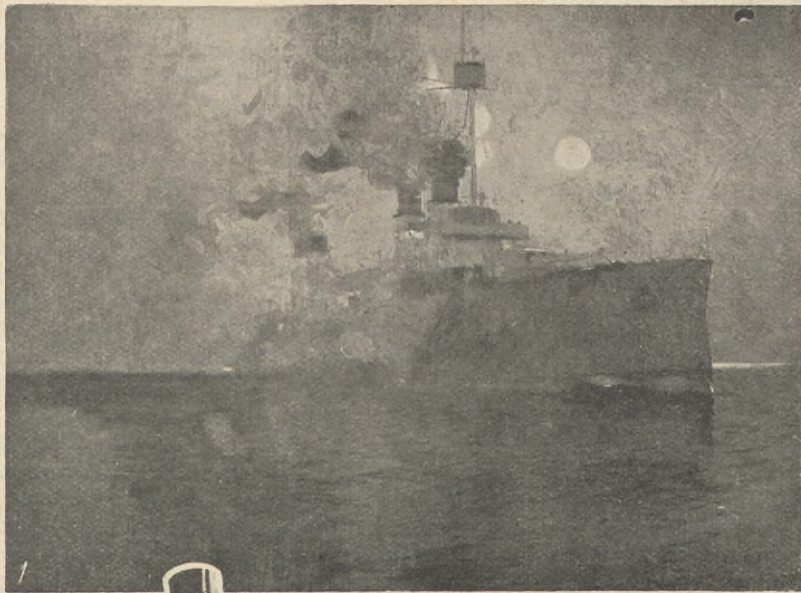

lomos härlighet bleknar, vänta med det dyrbara renässansskrinet som är dess citys gåfva till de svenska gästerna. Trumpetare blåsa fanfarer i silfvertrumpeter, när processionen tågar in i Guildhalls högtidssal, där banketten skall hållas — all den gamla staden från svunna, naivt praktälskande tider är till finnandes med ceremonier, hvilkas symbolik kanske längesedan blifvit glömda, men som kunna njutas som ett skådespel.

Och ett skådespel som man icke får se annat än i det brittiska världriket, därför att lekarkerna från förr ingestädes bevarats som där.

Merry old England!

1. VICTORY SALUTERAR KONUNGAPARET VID ANKOMSTEN TILL PORTSMOUTH. 2. DEN KUNGLIGA JAKTEN VICTORIA AND ALBERT. 3. KONUNG GUSTAF MOTTAGES AF PRINSEN AF WALES VID LANDSTIGNINGEN. 4. KONUNG GUSTAF OCH DROTNING VICTORIA HÄLSAS VÄLKOMNA TILL LONDONS CITY AF THE MAYORS I HOLBORN, MARYLEBONE O. ST. PANCRAS. UNDERWOOD & UNDERWOOD FOTO. 5. LONDONS LORDMAYOR UTBRINGAR EN HÄLSNINGSSKÅL FÖR KONUNG GUSTAF VID LUNCHEN I GUILD HALL.

ARVID JOHANSSON

FRU ARVID JOHANSSON

Marin och landskap.

Några ord om två konstnärer och deras konst.

KONSTFÖRENINGENS lilla stämmingslösa lokal inrymmer f. n. en intressant utställning af den i Frankrike sedan 25 år tillbaka bosatte svenske konstnären Arvid Johanson. Herr J. har i sin egenskap af franska statens marinmålare vunnit en framskjuten ställning i detta sitt andra fädernesland, och det är nu första gången han visar oss här hemma de samlade alstren af en konst, hvilken är lika frisk, lika rättfram och sympatisk som han själf.

Hafvet, det för färgkonstnären mest svärfixerade i naturen, är här återgifvet i sammanhang med framrusande jagare, spöklika pansarkollosser, som växa fram ur dimman eller brottas i upprörd sjö — och som motsättning till dessa flott och käckt gifna bilder ur det moderna sjövapnets värld har konstnären äfven utställt ett antal västkustbilder från vårt kargt sköna Bohuslän, äfven de målade med mjuk och mustig pensel.

I hr Carl Palme möter oss ett alldeles nytt namn inom svensk landskapskonst. Han är en helt ung man, son till bankdirektör Palme, och hans nu exponerade verk, hvilka äro resultatet af en flerårig studievistelse i Italien, Tyrolen och Frankrike, berättiga till stora förhoppningar.

Några litografier intressera genom den solida teckningen, likaså en hel del italienska landskap behandlade med olika teknik och visande konstnärens sträfvan efter nya uttrycksformer. I de med mycken djärfhet målade Dalamotiven tyckes denna sträfvan fått luft, och det är från denna koloristiska utlösning han tyckes ämna fortsätta mot nya mål.

Utom ett par reproduktioner af de respektive konstnärernas taflor och ett par snapshots af dem själfva, meddela vi äfven porträtten af fruarna Johanson och Palme — den förra fransyska till börden — hvilka med äkta kvinnlig grace voro värdinnor på vernissagen och vid sina mäns sida motogo den inbjudna publiken.

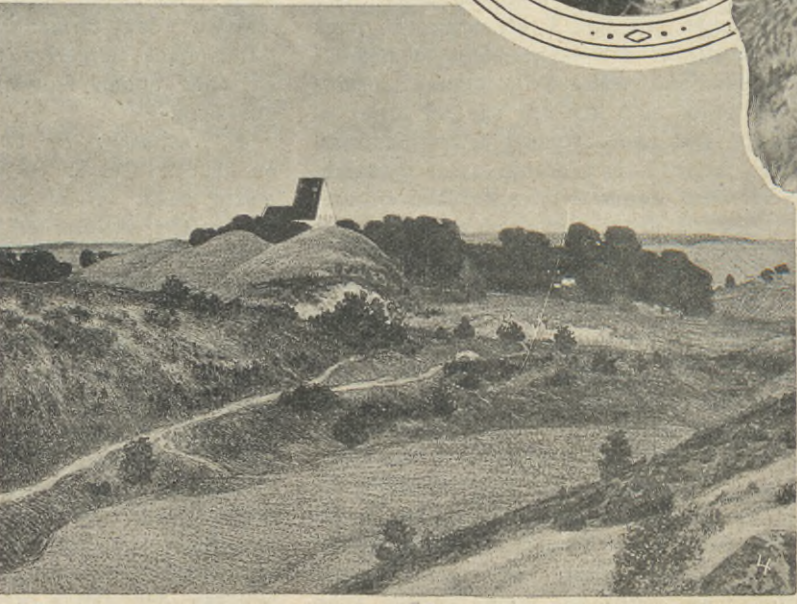
Det var också en viss vernissagestämmning öfver dessa båda utställningars öppningstimmar, ett vimmel af kända personligheter eleganta toaletter och lifliga meningsutbyten framför dukarne — så pass lifliga det är möjligt åstadkomma i vårt tröga land.

CARL PALME

FRU CARL PALME

SPALTEN OM BÖCKERNA

IDUNS BOKFÖRTECKNING upptar hädanefter tillarna på samtliga insända nyutkomna böcker. De arbeten, som dessutom önskas granskade af våra fackannaläre (för skönlitteratur friherrinnan **Marika Stjernstedt Cederström m. fl.**, för ungdomslitteratur seminarieadjunkten **Marie Louise Gagner**), böra tillställas redaktionen i tvenne exemplar.

Då det emellertid kommit till vår kännedom, att ett par, tre af våra större Stockholmsförläggare — helt visst på grund af de lysande honorar, med hvilka de pläga uppmuntra våra framåtskrifvande unga författare — arbeta under så betryckta förhållanden, att de icke kunna komma ut med behöfliga anmälningsexemplar ens till landets mest spridda litterära tidning, och då Idun genom sitt välförhållande och läsekretsens uppmuntran är i de lyckliga omständigheterna att mera kunna se till vår vittethets och allmänhetens intressen än till egen pung, så ha vi i vår stora medkänsla beslutit att i ömmande fall kontant inköpa de följande recensionsexemplaren. Och kunna vi genom ett sådant litet understöd lätta bördorna för några högt förtjänte, men illa lönade kulturella ljusspridare, skall det i sanning vara oss en glädje.

ÄRA DEN som äras bör. Jag börjar min krönika med **Per Hallström: Erotikon**, lustspel i fyra akter. Per Hallström är icke allnast medlem af Svenska akademien, han är också en af våra intressantaste och mest djupt spirituella författare. Hans konst flödar icke omedelbar, den är icke saftig och blodfull, men den är i sin egendomligt reflekterade känsla nästan förbluffande rik. Denna gång har han kommit med en satirisk smädekomedi öfver nutida erotiskt lif — eller, som han själf låter den kallas, den litterära erotiken, det poserande pratet om känslor, som inte kännas. Tydligt har författaren gått till verket med odelad förtjusning; här har han funnit något, som han ville åt! Uppslaget är också så godt och lusten till satir så berättigad, att man väl förstår honom och är beredd att möta med motsvarande förtjusning. Men i utförandet har Hallströms lynne svikit. Kanske är han icke nog robust, kanske har han förledts att alltför tydligt stryka under (eller är läsekretsen verkligen så naiv att det behöfdes?), alltnog, smädekomedin har blifvit tunn, trådtunn och — en liten smula tråkig. Där händer en massa bagateller, men alltför lösligt sammanhängande, och de träffande och roliga replikerna gå under bland dem som endast vilja vara det. Typerna äro lustiga men så flyktigt skisserade, att de väl knappast göra pjäsen spelbar, annat än som fars.

Ett annat häfte dramatik är **Indiansommar** af **Sigfrid Siwertz**, hvars novellsamling **Cirkeln** i fjol gjorde berättigad lycka. Han har sammanfört tre teaterstycken af högst olika ämnesval och stämning. Den första, en liten svensk komedi, tycks mig vara den minst säkra i greppet. Där är ett hopande af personer och händelser, som de få sidorna icke tillräckligt bära upp. Där går till som i ett spex och dock är det långtifrån ett spex. Det är några i botten vemodiga, vackra skiftningar af sentida känslolif, gifna med här och där ett inslag af munterhet. Det andra stycket är en stämningsbit från hafvet. Det tredje heter **Tyrannen** och är ett litet drama i tre akter från en obestämd tid. Det är ett drama om makt, om dess berusning och lycka och om dess tyngd och oväsentlighet. Om dess fall och om tankens höga inre frihet, som bär människan förbi den timliga förnedringen. Obetydlighet blir makten, obetydlighet den, likaväl som förraderiet och nederlaget och döden, inför personlighetens stora och ödmjuka frigörelse. I detta sista lilla idé-drama har Siwertz gripit djupt och nått högt.

Gustaf af Geijerstam har i år en diger roman: **Den gamla herrgårdsallén**. Jag kan ej finna att boken hör till sin författares bästa. Det är en sådan roman som den rutinerade romanförfattaren alltid bör kunna skriva, utan

att därför ge uttryck åt någon bjudande inre lust. Det är historien om ett kvinnoöde, ett af de tysta, förrinnande i en trång krets långt från allfarvägarna, tills det en dag bryter sig ut därifrån för att söka en annan och starkare lycka. Maja — så heter hjältinnan — finner också denna lycka; därom upplysas vi i sista kapitlet, som är en efterskrift, och vi glädja oss på god tro — ty nog berodde denna sakens ljusa vändning på en sinkadus!

Det är alltid roligt att förnya bekantskapen med **Jane Germandt-Claine**, en af de mest utprägladt kvinnliga bland våra författarinnefysionomier. En vibrerande röst, ett personligt tonfall. Typisk för fru Claine är den första novellen i samlingen: **Syner i natten**, som f. ö. gifvit boken dess namn. Fortätad känsla, mystik och en förfinad djup sorgsenhet präglade den. Samma stämning slår emot en ur Återfall, en novellet i ramen af en banal turistfärd. Några andra af historierna äro obetydligare, de röra sig på alla möjliga ställen af jordklotet och äro gifvetvis underhållande, om de också icke lägga något nytt till förf:ns reputation.

Är fru Claine som konstnär utpräglad, så har **Anna Maria Roos** ofta för mig stått som raka motsatsen. Sist jag hade nöjet anmäla en bok af den ärade författarinnan, gällde det en liten berättelsesamling med fina, delvis förtjusande sidor. Fröken Roos har dessutom skrivit dikter, romaner, sagor, sociala uppsatser m. m. Denna gång har hon kommit med en roman i tvenne delar: **På sällsamma vägar** — sannerligen själf en sällsam produkt! Där finns målarflickors jargon, karikatyr af högadliga kretsar, alpbästigningar och kontinentalt hotellif, kärlek och melodramatik, giftmordsförsök, kolera — *et j'en passe!* Meningen med det hela har jag icke förstätt. Jag förmodar boken vara ett af författarinnans tidigare manuskript, som hon nu af en eller annan anledning ansett lämpligt att publicera.

N. Selander: De döfve är, så vidt jag vet, en debut. Det är en egendomlig bok, och jag måste säga, en af de mest beklämande jag läst. Den skildrar en stendöf (icke född döf) mans erfarenheter och upplevelser. Man har svårt att tänka sig att icke författaren själf är döf, ehuru arbetet visst icke eljes verkar självbiografiskt. Men det besynnerliga, absoluta intrycket af isolering midt i yttervärlden kan knappast vara diktadt; en så stor konstfärdighet bär icke boken i öfrigt. För mig står den först och främst som ett dokument, där man mindre — eller icke alls — fäster sig vid själfva fabeln, utan uteslutande vid den, som det tycks oss andra, ofta förryckta verklighetspräglet med hvilken den är återgifven. Där skildras den döfve hjältens tvenne äktenskap-

liga förbindelser, allt lika fjärran, synes det, från hans väsentliga lif. Kärlekens röster tala icke till honom, lika litet som någon annan röst, och han måste uppfatta allt endast ut ur sitt eget alltmer bittra och slutna lynnes tysta rum. Jag finner boken läsvärd, icke så mycket som litteratur utan, som sagdt, som dokument.

E. Walter Hülphers: Gruvan är mindre en roman än en skildring af en människas korsbärargång, där korset, som han bär, är han själf. Alla nevrasteniens feberdrömmar, hallucinationer och lidanden äro här återgifna med stark talang. Hjälten är en ingenjör, som blifvit förlagd till en ensligt belägen grufva uppe i obygden. "Kamraterna började hålla sig undan honom, när hvarje deras ord misstyddes och framkallade utbrott hos den obändige och svärförståelige mannen." Han lefver då så godt som ensam, och här följa en rad af scenerier från detta lif, från timmerstugan, från skog och mark eller från grufschakten, som oafbrutet hålla läsaren i spänning. Trots bristen på kompositionstalang, som särskildt framträder i bokens senare, mer aktiva del, är den onekligen fascinerande genom sin intensitet. Jag har ingenting förut läst af författaren och kan därför icke yttra mig om Gruvan mot bakgrunden af hans föregående, tämligen flitiga produktion.

Sist men icke sämst bland de böcker jag vill hinna nämna idag står **Gustaf Janson: Ön**, en berättelsesamling, där allt är förlagdt till samma stockholmska ytterskergårdssamhälle och rör sig i samma krets af personer. Detta bidrar naturligtvis att ge boken en sympatisk homogenitet. Men det är icke endast i så måtto den står hel: den är alltigenom jämn och fullfärdigt utsprungen ur sin författares temperament. **Gustaf Janson** känner sin egen begåfning och sköter den med beundransvärd jämvikt. Han är bred och sund — kanske väl bred ibland! — och han berättar med osvikligt godt humör och en genomgående säkerhet i fasthållandet af sin synpunkt. Nå, detta eller ungefär detta har ofta förut sagts om **Gustaf Janson**, men det är godt nog att tåla upprepas. **Ön** är läsning för folket — den bör gifvetvis roa — och läsning för familjerna, där den inblåser den passande friska fläkt, som ingenting har af storm, utan endast behagligt aflöser hvardagens stiltje.

MARIKA STJERNSTEDT CEDERSTRÖM.

Flickböcker.

Frances Hodgson Burnett.

EN "ROLIG BOK" utgör sedan generationer tillbaka ett stående nummer på såväl den lilla skoltösens som sextonåringens julönskningslista. Men vanligen är det en rolig bok af en viss bestämd typ hon önskar sig, tonåringen. Typen, pensionshistorien, känna vi alla så väl, att det är onödigt att orda om den. På senare tider har man börjat underkasta den kritik och funnit den äga mycket litet värde. "Snömosböcker" kallar fru G. Linder den sortens litteratur i sin förtjänstfulla lilla bok "Våra barns nöjesläsning". Namnet är förträffligt valdt. Sanning, djup, innerlighet saknas alltsomoftast däri, och därför sätter den inga märken i läsarens personlighet: hvarken känsla, fantasi eller vilja mottager några djupare intryck.

Men mycket orättvist vore det att säga, att bland de älskade och åtrådade "rödryggarna" med gula pärmor det ej finns andra slags böcker, böcker, som inte kommit till för att vederbörande tycka sig kunna utfylla sina lediga

Uppgif livvidd (under armarne), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder figur fullt tillförlitliga, moderna o. eleganta

Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: **Blusif** 40 öre, **Kjolmönster utan släp** 50 öre, **Prinsessklädning** 75 öre, **Reformdräkt** 75 öre, **Barndräktmönster** 50 öre, **Kragmönster** (Pellerin) 50 öre, **Kappmönster** 60 öre, **Nationalskräktmönster** 1 kr. Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till
Mästersamuelsgatan 43, Stockholm

Iduns Mönsterafd.

Diverse förlag:

Wald. Zachrissons boktryckeri A.-B.: Höger eller vänster om eller "Den stora dufvan"; af Erik Tretow, läkare. — Svenska Läkaresällskapets historia 1808—1908; af F. Lennmalm. — E. V. Hellströms förlagsext.: Långt bortom åsarna; dikter af *Sigurd Dahllöf*. — A. Berndtsons förlag: Israels seger; sederoman af *Jules Hoche*. — Fr. Skoglund's förlag: Sultanens diamanter; detektivroman af *Louis Tracy*. — A.-B. Sandbergs bokh.: Mannen och kvinnan af *Ignotus*. — Drömmen, en sällsam berättelse. — Form; af *Tyra Kleen*. — Planer öfver Stockholms teatrar och hörsalar. — Frams förlag: Fria vers och visor; af *Karl-Erik Forsslund*. — I ljus och mörker; sånger af *Leon Larsson*. — Folkets-Hus-dramatik I—III. — Fröléen & Comp.: Danviksfolk, präster och vinskänkar, historier af *Mila Hallman*. — Oscar II, en lefnadsteckning af *A. Hasselgren*. Häft. 21—23. — C. W. K. Gleerups ungdomsböcker: Luftens konung; af *Herbert Straug*. — Hennes hämnd; af baronessan *Orczy*. — Norahs triumf; af *Evelyn Sharp*. — P. A. Norstedt & Söners ungdomsböcker: En liten prinsessa; af *Frances Hodgson Burnett*. — Svenska nykterhetsförlaget: Kalle Knekt; för skolålderns folk af *Jenny Hallin*. — Sagan om Hillevi och Tomtefar; af *Ninni*. — P. A. Norstedt & Söner: Wagner-sagor IV: Parsifal; af *A. U. Bååth*. — A. Sigurdssons förlag: Rebecca från Solbäcksgården; af *Kate Douglas Wiggin*.

Världens gäng.

Af Ludvig Nordström.

NEDANSTÅENDE skildring af den bekante, för närvarande i Paris bosatte författaren Ludvig Nordström var ursprungligen afsedd för *Iduns* julnummer, men då det ansågs, att dess beklämmande grundton af dödsfasa suggererade en stämning, som man helst ville i möjlig mån hålla borta från julhelgen, införes den härmed i ett ordinarie nummer.

THOMAS LACKS gamle far frågade i telefonen:

»Kommer du hem och jular, Thomas?»

»Nej,» svarade Thomas, »jag vet inte, hvarför jag skulle göra det!»

»Jag längtar så mycket efter dig!» svarade fadern med sin brutna och undergifna röst, och Thomas tyckte sig se, att han stod i tofflor och hade den svarta sidenkalotten på sitt stora, kala hufvud.

»Ja, kära pappa,» sade Thomas. »Det förstår jag, men skall jag nu slösa pengar på en resa bara därför! Är det inte bättre, att jag gör mitt arbete färdigt först och sedan kommer!»

»Ja, farväl då, Thomas!» svarade fadern lågmäلت. »Då har jag intet mer att säga dig!»

Och därmed försvann den sorgsna rösten, och Thomas hängde fundersamt upp mikrofonen. Men när han kom ut i snöyran, jämförde han sitt och faderns tonfall, och de sista orden satte sig som en torr ångest i hans hals. Det gjorde honom smärta att höra fadern fullkomligt bruten, ty han mindes honom från barndomen som en så barsk man, att han var den barkska mannen i världen. Och ju mer han tänkte på den gamle mannen, desto värre blef ångesten, desto tydligare såg han framför sig faderns sorg, desto tydligare hörde han hans suckan och gråt. Och därför gick han slutligen in på en telegrafstation och telegraferade, att han åtrat sig och skulle komma. Sedan talade han också med sin mor, och hon sade honom med hopplös och bleknad röst, att den gamle var mycket, mycket sjuk.

Nu förde honom tåget ut från den stora staden, som låg under en himmel af brandfärgad rök och drifvande snö; ut på slätter, där marken omärkligt smält ihop med skogen och skogen med himlen. Här snöade det inte, men stjärnorna glänste klart, och ute i mörkret lyste stugornas fönster; det var som om någon gått i natten med en lykta. Tåget passerade åar och strömmar, som forsade, och i hvilka stjärnorna hoppade som silfvergnistor.

Thomas Lack stod ensam, med uppfälld

krage, ute på plattformen och andades. Denna luft var mot stadens luft som ett glas rent och friskt vatten mot ett glas ljumt och brunt. Och han lade märke till, hur stjärnorna lyftes allt mer och mer. På slätterna hade de lägsta stjärnorna stått i jämnhöjd med ögat, och man hade kunnat likna dem vid fartygs-lanternor, men nu lyste de lägsta stjärnorna så högt, att man kunde likna dem vid eldar på fjärran höga berg. Vid stationerna lade Thomas också märke till, att det reste sig höga berg från marken, allt högre och högre, och när morgonen ändtligen grydde, såg han de svarta jättebjörjorna hota runt omkring.

Då kände han sig fri från staden och erfor en lugn och stark tillfredsställelse. Han kände sig aldrig hemma i staden, där ingenting fanns kvar af den vildmark, han var van vid från barndomen. Men hvar gång han återsåg hafvet, skogen och de tysta bergen, öppnade sig hjärtat som en blomma om morgonen.

Han betraktade timme efter timme de tysta bergen.

Blicken gled från höga toppar ner i dalarna, steg åter, gled längs en ås för att åter stiga, åter falla, i en säregen och hvirflande rytm, som påverkade pulsen och gaf eko i det djupaste af hans medvetande, där detta eko tycktes omsättas i en melodi, en melodi, spelad af de urgamla bergen. Sålunda kände han sig nu, som fardom under sina ensliga vandringar, omhändertagen af dessa jättar, och därför att han förstod dem, blef han ett instrument, som de spelade på, och genom hvilket deras känslor och drömmar togo en gestalt.

Ju längre norrut han kom, desto lugnare och tryggare kände han sig. Kylan var torrare och ärligare, den stod en ansikte mot ansikte, den smög inte och stack som söderut. Bergen förenade sig med den brutna jorden på det sätt, han var van att se från barnåren, timmer-rännorna förmöjde hans öga, och han längtade nu efter den stora älfven, där den flöt fram mellan niporna. Och den kom med röda små byar uppe på nipkanterna. Bondstugorna buro nu hembygdens skick, gruppering, bönderna sitt gamla nedärfda skarpa och misstänksamma ansiktsuttryck, och lappar doko upp vid järnvägsstationerna. Nu var han åter i sitt hemland, och hjärtat darrade vid det han såg. Han lät landet sila som en doft, som en stilla ton in i sin själ.

Tåget rullade ner längs älfven, som blef allt bredare och bredare, och skymningen föll återigen, lamporna skallrade och osade i kupén, och Thomas var omgifven af sågverksbokhallare, barndomskamrater, skolkamrater, men de hade inte längre något gemensamt med honom, de skrattade och pratade sinsemellan.

Ju mer tåget nalkades den lilla kuststaden, desto oroligare blef Thomas. Allting hade under resan uppe i höglandet förefallit honom aflägsset, naturen ensam hade besatt honom, men nu nalkades det oundvikliga. Hvarje stationsnamn betecknade några mil, och ändtligen såg han hafvet och fyren, som lyste likt en planet ute i mörkret.

Nu dök staden fram, den långa raden af bågglampor längs kajen och det bleka skenet på himlen och röda ljus öfverallt.

Nu stannade tåget, och där stodo hans båda bröder. De togo hans saker.

»Gubben?» frågade Thomas, så fort han stod på marken.

Då blefvo de allvarliga och svarade, i det de sågo rätt ut, att det var bändligt dåligt, mycket, mycket dåligt med honom.

Allt, som left upp i Thomas under resan, sjönk och smärtan spred sig som en ljum

vätska genom hela hans kropp. Han blef med ens trött, trött i kroppen, trött i själen, och människorna omkring honom voro lika verkliga och överkliga, lika larmande och stumma som i drömmen, och den hvita upplysta vinterstaden framför honom var blott en fonddekoration, en överklighet.

»Hvad gör han?» frågade Thomas. »Ligger han?»

»För det mesta ligger han. Men han stöflar också omkring och gräter och suckar och snyter sig i sin stora snusnäsduk!» svarade den ene.

»Han pinar lifvet ur oss!» svarade den andre. »Vi trodde, han inte var klok, när han hade talt med dig i telefonen. Men när du sen telegraferade, blef han betydligt uppiggad.»

»Ja,» sade den förre, »han har längtat mycket efter dig. Du är ju också den äldste.»

De tre bröderna vandrade genom staden, som föreföll Thomas så tyst, så insomnad, med hus så låga, så lutande och så gamla, att han förvånade sig. Men här hade han först lärt att lida och njuta, och när han dammade i sitt hjärta, fann han i dess heligaste rum bilden af denna lilla stad.

Det blef ett sorgligt mottagande.

Thomas måste lägga band på sig för att inte bryta ut i snyftningar och klagan, när han såg sin far. Han hade lämnat honom som en visserligen gammal, men rak och obruten man, med bestämd blick och fast uppriktade drag. Nu såg han en liten gubbe, som inte ens kunde gå riktigt, utan som vacklade likt en berusad eller en sömngångare. Ett krit-hvitt, tofvigt skägg föll ner från de gula, askskuggade kinderna, och blicken var matt, skum och tycktes tigga barmhärtighet och hjälp mot något fasansfullt, som fanns i närheten. Han var klädd i en tjock kavaj, och på fötterna hade han tofflor, som smällde vid stegen. Han kom sakta fram till Thomas, lade händerna på hans axlar och lutade sig intill honom, som en människa lutar sig intill ett träd i skogen för att gråta ut.

Och där stod den en gång så mäktige grosshandlar Lack och kröp intill sin son, utan att säga ett ord, utan att önska honom välkommen hem, utan att önska honom god jul, och grät öfvergifvet och tyst som ett barn, hvilket vaknar midt i natten och gräter af fruktan för något oförklarligt, som hotar.

(Forts.)

Från Rue de la Paix till Strandvägen.

DEN SOM MYCKET sysslar med att hålla reda på modet och moderna och vecka efter vecka läser om hvad de fina och magnifika i alla Europas hörn skruda sig i, blir till slut, förlåtligt och förklarligt nog, en smula slapp i just det nervcentrum, som har till speciell uppgift att reagera mot eventuella onaturaligheter och öfverdrifter. Man tänker: det är chic och det är bra gjort, men man tänker icke först och främst: det där är aldeles utomordentligt väl lämpadt att bäras af en modern kvinna. Och med den benämningen åsyftar jag icke först och främst de s. k. gångkläderna, utan fastmera den s. k. inre människan! Det är i alla fall den synpunkten, som är den allra viktigaste, och därtill äfven, förargligt nog, också den svåraste att begripa sig på. Bästa läromästaren är härvidlag helt enkelt saxen och nålen, har man egenhändigt skolat skaffa sig

5:te häftet af *Mönstertidningen*,

har utkommit och innehåller bland annat: läderplastik, träskärning, målning m. m.

Konstslöjden i Hemmet

Finnes att tillgå i hvarje bokhandel samt portofritt direkt från Exp. af Konstslöjden i Hemmet, Stockholm. Pris pr häfte 60 öre.

Modell Doucet. Förmiddagsklädning af kläde med soutacher.

de för vintern nödvändiga kläderna, har man också så där tämligen noggrant satt sig in i hvad som i det gällande modet är klädsamt och användbart. Och för närvarande är det, i fråga om de elegantare kläderna, med förlof sagdt, ur hemsömmerskesynpunkt icke så förfärligt mycket. Man får lof att vara ganska försiktig för att undvika det, som ser alldeles omotiveradt ut. Jag förutsätter nämligen helt lugnt, ärade läsarinna, att just ni icke hör till de lyckliga ett-tusen damer i vårt land, som ha råd att gå till denna världens förstar och store i sömnadstekniken, när ni skall ha en ny klädning!

Det nuvarande modet är helt och hållet hvad jag skulle vilja kalla ett fantasimod, där hvarje minsta detalj skall genomstuderas och liksom komponeras på fri hand. Det duger icke nu att såsom förr i världen (för ett par år sedan!) göra en vacker klädning bara genom att randa opp halfva kjolen och en del af lifvet med snygga snörmakeriband, numera fordrar man litet mera fantasi och självständighet. Det är just detta som är det pinsamma, det är endast ett försvinnande fåtal utanför de prima fackmännens led, som kunna komponera självständigt en god dräkt. Tänk efter! Ha ni icke vanligen en eller annan invand eller konventionell form i hufvudet, när ni bestämmer modellen till den dräkt, som ni sedan med så mycken stolthet kallar er egen modell?

Nu är frågan endast hvad man kan sy och drapera och hvad som är möjligt för en vanlig dödlig att bära.

På sistone har man helt och hållet öfvergifvit de hittills brukliga, mer eller mindre i snibb gående isättningarna och arrangemangen framtill på lifven, allt skall nu gå på tvären rakt öfver bysten i bandageliknande virningar. Och detta är ingalunda lätt att kombinera ihop med den öfriga dräkten så att det blir graciöst. Det ser vid första ögonkastet ut, som om det rätt väl hängde ihop med de tuniker, som äro mycket kortare fram och bilda ett långt släp bak, men detta tvärgående dubbelarrangemang är allt annat än klädsamt, till och

med för rätt långa personer. Så godt som alla moderna tuniker äro kortare fram och detta gör alls ej någonting, bara man har klart för sig, att alla linjer fram på kjolen skola gå i en skarpt spetsig vinkel uppåt eller, om det kan kombineras, nedåt, så att tvärlinjer i alla fall undvikas. Men akten eder för de om fornnordiska gudinnor påminnande, tvärskurna och afskyvärda förklädestunikerna!

Den moderna direktoaren är, i motsats till empiren, nästan rak fram och något sänär åtsittande i ryggen, och detta är icke klädsamt för de flesta figurer, hvadan det är att rekommendera till särskild eftersyn vid profningarna.

Alla de draperier, som utgå från höfterna, stå också endast de verkliga sylfiderna ut med, likaså de alldeles nya otäcka påsdraperierna midt bak på kjolarnes nedre del. De snäfva och helt och hållet åtsmitande draperierna kläda endast de synnerligen välskapades kroppar, men icke alls deras personligheter. Alltså kan man lugnt och kategoriskt varna för dem!

Klädsamma äro däremot alltid och för alla de nya ärmarna, med sina på yttersidan i längdriktning gående infällningar eller knappgarnityr. Den öfverdrifna längden är också enbart fördelaktig, och till de fetas tröst vill jag säga att de åtsittande ärmarna alls ej äro farliga, därest de äro garnerade på längden! De feta skola däremot noga akta sig för att öfverdrifva halsryschen, ett smalt och åtsmitande burr är alldeles tillräckligt för dem!

Hvad som däremot för alla är utomordentligt fördelaktigt är den smala pannåaktiga våden midt bak på kjolen, den gör såväl figur som rörelser smidiga och graciösa, och den är dessutom ganska lätt att sy.

Men de mera invecklade moderna få vi allt lämna till de stora skräddarne och deras kunder!

GWEN.

Modell Ney. Klädning i hvitt ottoman med tunik af hvita pärlor.

Bildserie åskådliggörande en modenyhet från Paris och utvisande hur en klädning med tunikens hjälp förvandlas till kapp. Modell Zimmermann. Cliché Félix.

Mönster till ovanstående dräkter, à 1:50 pr st., kunna erhållas från **Iduns Mönsterafdelning, Stockholm.**

GÅLABANKETTEN I ST. GEORGES HALL PÅ WINDSORS SLOTT MED ANLEDNING AF DET SVENSKA KONUNGAPARETS BESÖK I ENGLAND. KONUNG GUSTAF BESVARAR KONUNG EDWARDS

